

ביאורי התוספות

ביאור משולב
שינון התוספות

כבא קמא
כבא מציעא
כבא בתרא
סנהדרין
מכות
שבועות
עבודה זרה
הוריות
ערויות
זבחים
פנחות
חולין
בכורות
ערכין
תמיד
כריתות
מעילה
קנים
תמיד פדות
נדה

ברכות
שבת
עירובין
פסחים
שקלים
ראש השנה
יומא
סוכה
ביצה
תענית
פגילה
מועד קטן
חגיגה
יבמות
כתובות
נדרים
נזיר
סוטה
גיטין
קדושין

ביאורי התוספות

יוצא לאור על ידי ממלכת התורה עוז והדר
בנשיאות הגאון רבי יהושע לייפער שליט"א

אב"ד דק"ק 'באר משה' מאנסי
מייסד ונשיא ממלכת התורה "עוז והדר"

עורך ראשי

הרב מנחם מנדל פומרניץ

ריש מתיבתא "עוז והדר" ורו"כ להוראה "באר ישראל"

עורך אחראי

הרב פנחס הוניגסברג

עורך אחראי במהדורה קמא

הרב משה יוסף ברלינר ז"ל

עורכים

הרב מרדכי לינדר
הרב חיים סטפנסקי
הרב חיים פורמן
הרב אלעזר פייל
הרב פנחס פינקלשטיין
הרב שמעון קאליש
הרב מאיר שימלמן
הרב שלמה שמואלביץ

הרב יוסף שניאור

הרב יוחאי אבימור
הרב אלדד גבאי
הרב שמואל גולדשטון
הרב יחיאל מאיר הלוי
הרב משה חמיאל
הרב יצחק חרז
הרב מנחם מנדל לב
הרב שלמה נחום לוי

מבקרים

הרב שמואל ליבוביץ
הרב רפאל סאל
הרב אהרן רייכמן
הרב נחום רייפן
הרב יחיאל שטרנברג

הרב אליהו בייטל
הרב יחיאל ברסלר
הרב שלמה חנוך גרוס
הרב שלמה ורנר
הרב אליעזר אליהו זכריה

עימוד: הרב אברהם משה וינברג

נערך מחדש על ידי
מוסדות אביר יעקב נהריה
מכון אור לישרים ירושלים

בראשות

הרב שלמה אביחצירא שליט"א

היות ומושקע במהדורה חדשה מפוארת זו הון רב ויגיעה רבה, לכן ע"פ דין תורה ולהבדיל עפ"י הזכויות בכל המדינות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה צילום והעתקה כולל העתקה חלקית מספר זה, וכן אין לתרגם או לאכסן במחשב או לקלוט בכל דרך שהיא כל חלק שהוא מהספר, וכן אין לעשות כל שימוש מסחרי בחומר הנדפס, בביאורים במקורות ובכל ההוספות. ואין הספר נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדין. ושארית ישראל לא יעשו עולה.

נדפס בארץ ישראל
על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת
PRINTED IN ERETZ ISRAEL

הארות והערות יתקבלו בברכה
מכון אור לישרים
רח' יוסף חכמי 30 ירושלים
פקס: 03-5423180

הפצה והזמנות: 'היכלי תורה'

בארץ ישראל:
טל: 02-9924603 03-5435884
בארה"ב:
tel. (718) 437-0054
fax. (718) 437-3514

באירופה:
tel. 44-191-430-0333
fax. 44-191-430-0555

©

כל הזכויות שמורות

למכון אור לישרים ירושלים
שעל ידי ישיבת אביר יעקב נהריה

עיצוב וגלופות: גולדגרף - שוהם

שנים אוהזין בטלית:

סיבת סמיכות פרק זה לטוף מסכת בבא קמא / האם המסכתות נסדרו לפי סדר מסוים

תוספות מבארים שרבי סידר את המסכתות עם קשר ושייכות בין זו לזו, באופן שפתיחת כל

מסכת עוסקת בענין הקשור לסיום המסכת שלפניה. ומבארים תוספות מהו הקשר בין תחילת מסכת זו לסיום מסכת בבא קמא.

מבארים תוספות, הסיבה שהתנא פתח את מסכת זו בדין

שנים אוהזין בטלית היא, אידי [אגב] דאידי [-שדובר] במשנה בהגוזל בתרא [ב"ק קט]. מענין חלוקת נסורת^א [-פסולת הנסרים] שחולקים ביניהם נגר

ובעל הבית, דקתני שם במשנה, אם הביא בעל הבית נסר לנגר, והחליק אותו הנגר 'במעצד' [-גרזן קטן] שמוציא חתיכות דקות מן העץ, הרי אלו שלו - החתיכות שייכות לנגר, כיון שאין בעל הבית מקפיד על חתיכות אלו משום שהן דקות, ובאופן שמשתמש בכשיל [-קרדום] שמפיל חתיכות גדולות הרי אלו של בעל הבית שמקפיד על

חתיכות כאלה, תני הקא נמי - לכן בתחילת מסכת זו המשיך התנא לשנות דיני חלוקת^ב ופתח בשנים אוהזין בטלית, שדינים לחלוף.

תוספות מעירים על מה שנקטו שגם משניות שנשנו בשתי מסכתות וסודרו לפי סדר מסוים.

ואף על גב דמבואר בגמרא [ב"ק קב.] שהמשניות נשנו לפי סדר מסוים רק כשהם נשנו באותה המסכת, אבל במשניות שנשנו בתרי מסכתאי [-בשתי מסכתות] אין סדר למשנה - המשניות נשנו שלא לפי סדר מסוים^א, והרי איכא מאן דאמר דפולה גזיקין - בבא קמא בבא מציעא ובבא בתרא^א לאו חדא מסכתא הוא - אינם נחשבות כמסכת אחת.

ובשלמא לדעת הסובר שהכל מסכת אחת אכן צריך לבאר את השייכות שבין המשנה שבתחילת בבא מציעא למשנה שבסיום בבא קמא, אך לדעת הסובר שבבא קמא ובבא מציעא הן מסכתות שונות, לכאורה אין צורך לבאר את סמיכות משנתינו למשנה שבסוף בבא קמא^א.

דוחים תוספות, הני מילי - מה שאמרו שבשתי מסכתות

ציונים והערות

בבבא מציעא כשיטת רבי יהודה בסתם, ו'מחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם'. והשיב רב הונא, שכלל זה אמור רק על משניות שבאותה המסכת, אך כשהמחלוקת נשנתה במסכת אחת, ובמסכת שלאחריה הובאה אחת השיטות בסתם, אין הלכה כסתם. והתבאר בגמרא שאף רב יוסף סובר כן, אלא שסבר שכולא נויקין היא מסכתא היא [כלומר, בבא קמא ובבא מציעא ובבא בתרא נחשבים למסכת אחת]. הרי מבואר שרק משניות שהובאו באותה המסכת נשנו לפי סדר מסוים, אך לא כשהובאו בשתי מסכתות.

ה. על פי רש"י (ע"ז ט).

ו. לכאורה קשה, שבגמרא שם לא מפורש שיש מי שסובר שסדר נויקין אינו מסכת אחת, אלא שיש שם שני תירושים בגמרא, ולאחד מהם סדר נויקין כולו מסכת אחת, ויתכן שגם לתירוץ השני כן הוא ואינם חולקים בזה, וכן שם המסכת מורה ששלשתן מסכת אחת שיש בה שלש בבות, קמא מציעא ובתרא, וכן מצאנו בתוספתא שחילקה את מסכת טהרות לשלש בבות כעין זה. מהר"ץ חיות.

ז. הקשה המהר"ם, מדוע הוקשה לתוספות על שנתנו טעם לסמיכות משנתינו לסיום בבא קמא, הרי יש מאן דאמר שכולה חדא מסכתא היא, ולדבריו ודאי צריך טעם למה נסמכה משנתנו לטוף מסכת בבא קמא, שכן במסכת אחת ודאי שיש סדר למשנה. וכתב, שכונת תוספות ללמדנו, שאפילו למאן דאמר שהם מסכתות שונות צריך ליתן טעם לסמיכות המשניות, מפני שרבי סידר את המסכתות לפי סדר מסוים. וכן כתב המהר"ם, שיהי קשה לתוספות מדוע פתח התנא בשנים אוהזין ולא במשנה העוסקת בדין קניית המציאה (להלן ט) 'היה רוכב על גבי בהמה' וכו' [ומהר"ם שיף העתיק דברי המהר"ם וכתב שהיה צריך לפתוח בפרק אלו מציאות, וראה לעיל בהערה קושיא זו בשם הרשב"א], ועל כך תירצו שהטעם ששינה מהסדר הראוי, מפני שרצה לפתוח במשנה העוסקת בענין שבו עסקה המשנה שבסוף בבבא קמא, כיון שיש סדר למשנה. אך הקשו, שלמאן דאמר שאין זה מסכת אחת, אם כן אין צורך לפתוח

א. הרש"ש אינו גורס את המילה 'נסורת'. ובהגהות וציונים הובא מכת"י לגרוס 'בחלוקת נסרים דקתני ובמעצד'.

ב. הרשב"א (רי"ה שנים) הקשה, מדוע פתח התנא בשנים אוהזין, היה לו לפתוח באלו מציאות ששם עיקר דיני המציאה ואחר כך כיצד חולקים אותה. ותירץ שכיון שבמשנה בסוף בבא קמא (קיד): שנינו 'ישבע כמה נתן ויטול', פתח כאן התנא בדין שנים שנשבעין ונטליין. והוסיף כדברי תוספות, שצריך טעם מפני שזה חדא מסכתא.

ג. הקשה החידושי הרי"ם שאף שכאן ושם מוזכר הענין של חלוקה, מכל מקום אין החלוקות דומות, שכאן החלוקה זה פסק דין במקום שכל אחד טוען כולה שלי, ושם לא היו שום טענות וספיקות אלא זהו הדין הקבוע שהחתיכות הגדולות לבעל הבית והקטנות לנגר. ותירץ ששם הדין כן אפילו כשבעל הבית טוען שהתנו שהוא יקבל גם את החתיכות הקטנות, והנגר טוען שהתנו שהוא יקבל גם את החתיכות הגדולות, אף על פי כן יחלקו הגדולות לבעל הבית והקטנות לנגר, ואין אחד יכול להוציא מהשני על ידי הטענה. וכן הוא במשנתנו שהטלית בחזקת שניהם ואין אחד יכול להוציא על ידי הטענה.

ד. כן מבואר מנידון הגמרא על מה ששנינו במשנה (שם ק) בצבעי ששכרהו לצבוע באדום וצבע בשחור, שלרבי יהודה יד הצבעי על התחתונה, שמשלמים לו או את השבח או את ההוצאות, הפחות מבין שניהם, ורבי מאיר חולק [עיי"ש]. ופסק רב הונא (שם קב) כרבי יהודה. והקשה רב יוסף שאין חידוש בדבר, שהרי בבבא מציעא (עו) שנינו בסתם כשיטת רבי יהודה 'כל המשנה ידו על התחתונה', וכלל מסור הוא בדינו ש'מחלוקת ואחר כך סתם, הלכה כסתם' [פירושו, כל מחלוקת שהובאה במשנה, ולאחר מכן הובאה במשנה מאוחרת יותר אחת משיטות המחלוקת בסתם מכלי להזכיר שיש מחלוקת בדבר, הרי זה מוכיח שנפסקה הלכה כשיטה שהזכירה במשנה המאוחרת], ואם כן פשוט שהלכה כרבי יהודה, שכן לאחר שבמשנה בבבא קמא נשנתה מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה, שנינו במשנה

קמא שנה דיני חלוקה, ופה המשיך בדינים אלו. והכריחו שגם במשניות שבשתי מסכתות צריכה להיות סיבה למה נסמכו המשניות זו לזו.

ויחלוקו:

הכללים מתי הדין 'יחלוקו' מתי 'הא מונח' ומתי 'כל דאלים גבר' מבואר במשנה ששנים שאוחזים בטלית וכל אחד טוען שהיא שלו, מחלקים אותה בין שניהם. תוספות מביאים מקרים שבהם הגמרא פוסקת אחרת, שכל הגובר על חבירו זכה או שיהא החפץ מונח עד שיבוא אליהו, ומבארים מתי אומרים כל פסק.

מקשים תוספות, **תמימה, דמאי שניא** - במה שונה משנתנו **מההיא** סוגיא שנים שהיה ביניהם ריב על **ארבא** [-ספינה] העומדת בנהר, למי היא שייכת, **דאמרינן** שם שהדין הוא **כל דאלים גבר** - מי שגובר על

חבירו בין בראיות בין בכח¹ זכה, כדאיתא **בפרק חזקת הבתים** (ב"ב לד:). ולכאורה זהו שלא כפי מה שנפסק במשנתנו לענין הספק של מי הטלית, שיחלוקו².

מתרצים תוספות, **ויש לומר, דכאן ששניהם אווזין הטלית שאיני, דחשיב** [-שנחשב] **כאילו כל אחד שמחזיק יש לו בה בודאי החצי**, מפני שמעמידים את הדבר בחזקת מי שהוא בידו **דאנן סהדי** [-אנו עדים] **דמאי דתפיס האי דידיה הוא**³ - שמה שתופס האחד שלו הוא, וכן השני², ולכן חולקים אותה ביניהם³.

המשניות לא נשנו לפי סדר מסוים, זהו רק לענין הכלל של 'מחלוקת ואחר כך סתם', שכל מחלוקת תנאים שהובאה במשנה, ולאחר מכן במשנה מאוחרת יותר הובאה אחת משיטות המחלוקת בסתם מבלי להזכיר שיש מחלוקת בדבר, הלכה

כאותה הדעה שנאמרה באחרונה, שכלל זה נכון רק כששתי המשניות הובאו באותה המסכת, כיון שאז ברור שקודם שנה רבי את המחלוקת ואחר כך את הסתם, אבל בשתי מסכתות לא, והטעם הוא **לפי שרבי לא היה לומד את המסכתות פסדר שנמצא לפניו אלא כמו שהיו חפצים התלמידים**, ולכן אין לדייק מסדר זה, ששנה רבי לתלמידים את המחלוקת ואחר כך את הסתם, שכן יתכן שקודם שנה את הסתם ורק אחר כך את המחלוקת, ולכן אין הלכה כסתם, **אבל כשחברם** - כאשר כתב רבי את המשניות, **על הסדר חברם** - קבע את המשניות לפי סדר מסוים, **וצריך**

כל מסכתא טעם, למה נשנית אחר שלפניה - מדוע נסדרה דוקא לאחר המסכת הקודמת לה, ולכן צריך לבאר מדוע פתח התנא בשנים אווזין לאחר מסכת בבא קמא.

ומביאים תוספות ראייה לדבריהם, **כדדייק** - כמו שהגמרא מדייקת **בריש מסכת שבועות** (ב:)⁴ **'מכדי תנא ממוכות קסליק כו'** מאי שנא דתני שבועות, הרי התנא שנה לפני מסכת שבועות את מסכת מכות, ומדוע סידר זאת כך. **וכן בסוטה** (ג:) מבררת הגמרא שם את טעם סמיכות המסכתות: **סיכום**: הסיבה שהתנא פתח בשנים אווזין היא, שבסוף בבא

ציונים והערות

וגם יאמר הגולן מה בצע שאמסור נפשי ואחר כך יוציאנה מידי. ובדבריו בתשובה הנ"ל נראה שעיקר טעמו הוא מפני ש'כל דאלים גבר' אין זה פסק אלא שבית דין מסתלקים מן הענין ומניחים לפנייהם, וסמכו על הסברות הנ"ל שיהיה משפט צדק.

יא. הרשב"א (ד"ה וזה) תירץ, שבטלית חולקים משום שכל מקום שאין לחשוש שלבסוף יתברר הדבר בעדים פוסקים חלוקה, אבל בארבא יש לחשוש שיתברר הדבר בראיות שהיא של אחד מהם, ולכן אומרים כל דאלים גבר.

יב. והביאור הוא, שכיון שמכח האנן סהדי נחשב שלכל אחד יש חצי, נפסק דין חלוקה שכל אחד יטול את החצי שיש לו. אבן האזול (טוען וטען פ"ט ה"ז).

יג. וקשה, מדוע כשזה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי זה נוטל ג' חלקים וזה נוטל רביע, הרי 'אנן סהדי' זה מכח אחיותם בדבר ולא מכח הטענות, ואם כן היות ואוחזים בשוה היה צריך להיות יחלוקו. והיה מקום לומר שה'אנן סהדי' זה רק על מה שיש לו איזה חלק בטלית אבל לא על כמה יש לו בטלית, כי גם על חלק קטן ראוי לתפוס בה, אך לא נראה כן מהגמרא לקמן ומתוספות. ויש לומר, שעל מה שאנו מסופקים ושניהם מוחזקים נחשב אנן סהדי אף שאין הוכחה מתפיסתו, והאנן סהדי הוא לפי הספק שלנו, ומפני שהספק

במשנה העוסקת בענין המדובר בסוף בבא קמא, שכן בשתי מסכתות אין סדר למשנה וחזרת הקושיא שהיה לתנא לפתוח בדינים אחרים, ועל זה כתבו שלענין סדר כתיבת המסכתות יש סדר למשנה גם בשתי מסכתות שונות.

ח. כן כתבו הרשב"ם (ב"ב לד: ד"ה ובל) והרא"ש (סי' א).

ט. ואין לומר שגם כאן הפסק של 'יחלוקו' הוא מטעם 'כל דאלים גבר' והיינו מה שכל אחד תפס חצי נחשב שגבר ותפס, שאם כן למה הצריכה המשנה להישבע. ועוד שהרי שיטת תוספות (לקמן ו' ד"ה וזה) שאחר שגבר האחד יכול השני לגבור ולהוציא מידו, ואין זה כמשמעות הפסק 'יחלוקו' שאינו יכול לתקוף את החלק שביד חבירו. חידושי הרי"ם (ו' ד"ה ע"ד י"ל).

י. הרא"ש (סי' א ובתשובה כלל ע"ו סי' א) כתב שאנו רואים שלכל אחד יש חלק בטלית ואם אחד בא לחטוף אנו מחויבים למחות שלא יגזול את חבירו, ולכן אי אפשר לפסוק 'כל דאלים גבר' שהרי יגזול מה שביד חבירו, ועל כן פוסקים להם דין חלוקה. מה שאין כן באופן שאף אחד לא מוחזק ובהא האחד ליטול אין אנו מחויבים למחות בו, וזה עדיף על חלוקה מפני שאם נפסק חלוקה יתכן שנקח לאחד שלא כדיו, אבל בכל דאלים גבר סמכו חכמים שמי שהדין עמו קרוב להביא ראיות, וגם שיותר ימסור את נפשו מי שזה שלו מאשר האחר לגזול,

מוסיפים תוספות, וכן צריך לומר גְּדִין המובא בגמרא (ג.) לענין מְנָה שלישי - כאשר שנים הפקידו אצל האחד זה מנה וזה מאתים, וכשבאו לתבוע הפקדון טוען כל אחד ששלו המאתים, לפי רבי יוסי הכל היא מונח עד

שיבוא אליהו, ולפי רבנן מחלקים מנה לכל אחד והמנה השלישי היא מונח, דְּמַדְמֵי בְּגִמְרָא לְטִלִית - שהגמרא מקשה מה שונה המנה השלישי שנפסק הדין 'הא מונח', משנים או חזין בטלית שנפסק בזה 'יחלוקו', ולפי מה שביארו תוספות שיחלוקו מפני שאוחרין בה, הרי במנה שלישי אינם אוחרין ומשום כך עליו להיות מונח, ומה הקשתה הגמרא⁷¹. מבארים תוספות, דחשיב [-נחשב] ההוא מנה שלישי שְׁהַנְפֵּקְד תּוֹפְס בְּחֻזְקַת שְׁנֵיהֶם - שמכח שניהם

וְכֵן בְּמִנְהָ שְׁלִישִׁי, דְּמַדְמֵי בְּגִמְרָא לְטִלִית, חָשִׁיב הֵהוּא שְׁהַנְפֵּקְד תּוֹפְס בְּחֻזְקַת שְׁנֵיהֶם פְּאִילוּ הֵם עֲצָמָם מוּחֲזָקִים בּוֹ, לְכַף מְשַׁנֵּי, דְּהֵתָם וְדֵאֵי דְחָד מִיַּנְיֵיהוּ הוּא וְאִין הִחְלֹקָה יְכוּלָּה לְהִיּוֹת אֲמַת, וְלְכַף יְהֵא מוּנָח, אֲבָל טִלִית דְּאֵיפָא לְמִימַר דְּתַרְוַיְהוּ הוּא יְחֻלְקוּ. וְכֵן שְׁנַיִם אֲדוּקִים בְּשִׁטְר דְּמַדְמֵי לְקָמָן (דף 97 ו.) לְמַתְנִיתִין, מְשׁוּם דְּשְׁנֵיהֶם אֲדוּקִים בּוֹ דְּהִחְלֹקָה יְכוּלָּה לְהִיּוֹת אֲמַת,

ומבואר, שכדי לומר יחלוקו צריך שני תנאים, א. ששניהם תפוסים בחפץ. ב. שהחלוקה יכולה להיות אמת.

מביאים תוספות עוד מקרה שנאמר בו 'יחלוקו', וכן צריך לבאר לענין שְׁנַיִם אֲדוּקִים בְּשִׁטְר - מלווה ולווה האוחרין בשטר חוב, המלווה אומר ממני נפל ועדיין לא פרעת, והלווה אומר פרעתי וממני נפל, דְּמַדְמֵי הגמרא לְקָמָן (דף 97 ו.) מקרה זה לְמַתְנִיתִין ששנים אוחרין בטלית יחלוקו, ואף את השטר עליהם לחלוק ביניהם. ואף

ששם אין החלוקה יכולה להיות אמת, מכל מקום נפסק 'יחלוקו' משום דְּשְׁנֵיהֶם אֲדוּקִים בּוֹ ולכל אחד יש אנו סהדי כמו בטלית, ואם כן מוכח שמספיק התנאי ששניהם מוחזקים כדי לומר יחלוקו, ואין צריך שהחלוקה תוכל להיות אמת, ואם כן קשה מדוע בארבע לא נפסק יחלוקו. מבארים תוספות שאינו כן, מפני דגם שם הִחְלֹקָה יְכוּלָּה לְהִיּוֹת אֲמַת, וזהו משום

הופקד אצלו, פְּאִילוּ הֵם עֲצָמָם מוּחֲזָקִים בּוֹ⁷², ולכן זה דומה למשנתנו ששניהם אוחרין בטלית, והוקשה לגמרא מדוע שונה הדין ששם נפסק היא מונח ובמשנה יחלוקו⁷³. לְכַף⁷⁴ מְשַׁנֵּי [-מתרצת הגמרא] דְּהֵתָם וְדֵאֵי הַמְנָה הַשְּׁלִישִׁי דְּחָד מִיַּנְיֵיהוּ הוּא - שייך רק לאחד מהם, וְאִין הִחְלֹקָה יְכוּלָּה לְהִיּוֹת אֲמַת - אם נחלק את המנה בין שניהם אין זו חלוקה נכונה⁷⁵,

ציונים והערות

וחציה שלו אלא לחלקה מכח הספק, ומה בכך שאין זה אמת, אבל אחרי שביארו תוספות שנחשב שלכל אחד יש 'בודאי חציו', אם כן מה שאין החלוקה יכולה להיות אמת, זה סתירה לכך שיש לכל אחד חצי. ומבארים דברי הגמרא (ג.) שמה שאין החלוקה יכולה להיות אמת גורם לדין 'יהא מונח': אמנם דבר זה שלא שייך לומר בתורת ודאי שהמונח של שניהם, כשאין החלוקה יכולה להיות אמת, אינו מוכרח. חידושי רבי נחום (ס"א ד"ה היתם) דאין כוונת תוספות למוחזקות שיש

יח. משמע שאילו היתה החלוקה יכולה להיות אמת, דהיינו שהיה האחד מקנה חצי לחבירו אחרי שהפקידו, היה זה דומה למשנתנו והיה צריך להיות יחלוקו. וזה קשה, שדוקא בשנים אוחרים בטלית שייך לומר אנו סהדי שמה שכל אחד מוחזק הרי זה שלו, דחוקה מה שתחת יד אדם הרי זה שלו, משא"כ במנה שלישי אין הוכחה ממה שהנפקד מחזיק שזה של שניהם, שהרי כשהפקידו בידי ודאי היה רק של אחד מהם, והרי זה כדבריהם העשויים להשאל ולהשכיר שאין החוקה מועלת שאין הוכחה על הבעלות מחמת התפוסה. וביאר הקהילות יעקב (ס"א ד"ה היתם) דאין כוונת תוספות למוחזקות שיש מתוכה ראייה, אלא עצם הדבר ששנים מוחזקים גורם לדין יחלוקו, שאי אפשר להוציא מן התפוס בלא ראייה, ומה שכתבו תוספות אנו סהדי רק הביאו לשון הגמרא, אבל עיקר כוונתם שעצם התפוסה גורמת הדין. ובמנה שלישי היות נחשבים מוחזקים, הגם שאין ראייה צריך להיות יחלוקו.

יט. וכן יש לבאר בלשון הרמב"ם (טוען ונטען פ"ט ה"י) שכתב 'שנים שהיו וכו' או יושבין בצד ערימה של חטים וכו' יחלוקו, ופירש הטור שבכך נחשבים מוחזקים, ומשמע כתוספות. אך רעק"א (כ"א) לא פירש כן. כ. ע"פ מהר"ם ומהר"ם ש"ף. והמהרש"ל ביאר, מכך שהגמרא מדמה שנים ארוקין בשטר לשנים אוחרין בטלית, נראה שמהינה שבשנים ארוקין יש מעלה שהם מוחזקים, וכנגד זה בשנים אוחרין יש מעלה

הוא רק על חצי, האנו סהדי הוא רק בחצי שאנו דנים עליו. חידושי רבי שמעון שקאפ (ס"ד).

יד. תוספות רבינו פרץ (ד"ה יחלוקו) הקשה, שאף במנה שלישי היה צריך להיות הדין 'כל דאלים גבר', מפני שהוא דומה לארבע ששניהם אינם מוחזקים בו.

טו. כן ביאר בתוספות רבינו פרץ (שם), שמאחר שבא המנה לידי הנפקד מכח שניהם, נחשב ששניהם מוחזקים בו. וכעין זה כתב תוספות הרא"ש (ד"ה יחלוקו) בשם רבינו תם, שמכיון שהנפקד מוחזק מכח שניהם והספק נולד ברשותו, יד הנפקד נחשבת כידם וכאילו הם מוחזקים בו.

טז. דעת הריב"א [הו"ד בתוספות בבא בתרא (לד' ד"ה הווא) ובתוספות הרא"ש כאן הובא כן בשם הריב"ם], שאין נחשבים מוחזקים במנה השלישי ומכך שהגמרא מדמה מנה שלישי לטלית מוכח שדין חלוקה שייך אפילו כשאין שניהם מוחזקים, ולפי זה מיושב מה שמקשה הגמרא שכיון שבטלית הדין יחלוקו גם במנה שלישי צריך שיהיה הדין כן, שאף על פי שאין שניהם מוחזקים במנה השלישי מכל מקום שייך בזה דין חלוקה. והטעם שבארבע כל דאלים גבר, שכמו שמחלקת הגמרא (ג.) בין טלית למנה שלישי יש לחלק בין טלית לארבע, שמבואר בגמרא שכשיש ודאי רמאי אין עושים דין חלוקה, ולכן במנה שלישי שאחד מהם דעתו לשקר, יהא מונח, ולא כמו בטלית שאפשר שהגבירו ביחד והוא טועה לומר שהגביר ראשון, וגם בארבע ודאי שאחד מהם רמאי, ולכן לא פוסקים להם חלוקה. ומדבריו עולה שאין צריכים להיות מוחזקים בשביל לומר יחלוקו.

יז. ממה שכתבו תוספות 'לכך משני' נראה שדבריהם מיוסדים על מה שביארו בתחלה ד'אוחזין שאני'. ונראה לבאר, שאם היינו אומרים שיחלוקו הוא מחמת הספק, לא מובן כל כך החסרון במה שאין החלוקה יכולה להיות אמת, שלא באנו להכריע שחציה שלו

אדוקים בשטר, ששניהם מוחזקים וגם החלוקה יכולה להיות אמת, אומרים בזה יחלוקו.
 לפי סומכוס כשיש דררא דממונא, דהיינו ספק מעצם הענין בלא טענותיהם, בכל אופן אומרים יחלוקו.

וזה נוטל רביעי:
 הטעם שנוטל רבע ולא חצי על ידי מינו / מדוע לא אומרים אין ספק מוציא מידי דאי
 במשנה מבואר שאם אחד אומר כולה שלי והשני אומר חציה שלי, זה ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים ויטול, וזה ישבע שאין לו בה פחות מרביע ויטול.

מקשים תוספות, **ואם תאמר**, מדוע האומר חציה שלי מקבל רק רביעי, ולמה לא **הא נאמן דאכן חציו שלו, מיגו דאי בעי אמר** - שאילו היה רוצה לשקר היה אומר כולה שלי והיה מקבל החצי, ומכך שלא טען שכולה שלו מוכח שאינו שקרן, ונאמינו שאכן חצי הטלית שלו ויטלנו. מביאים תוספות ראה לדין זה, **בדאמרין בגמרא** (לקמן ת) **האי מיגו גופיה** - את המיגו הזה עצמו, כדי **לפטרו משבועה**. שהגמרא מקשה, מדוע הטוען חציה שלי צריך להשבע, והרי היה יכול לטעון כולה שלי, ומכך שלא טען כן, נאמינו שהרבע שלו ויטלנו בלא שבועה, ומבואר שם שאכן היה צריך להיות נאמן במיגו זה, **אי לא משום** שאנו חוששים **דאיצרומי קמערים** כג - שהסיבה שאמר חציה שלי ולא כולה שלי, זו הערמה כדי לפטור עצמו מן השבועה, ולכן אין הוא נאמן בלא שבועה, אך מאחר שהוא מחויב שבועה, מדוע נוטל רק רבע ואינו נוטל החצי במיגו זה?²¹

מתרצים תוספות, **ומפרש ריב"ם**, דמיגו שייך רק להעמיד את הממון ביד המוחזק, וכגון לפטור משבועה, אך **מיגו להוציא** - כשהמיגו בא להוציא ממון מידי השני, את זה **לא**

דאפשר שפרע לו החצי - יתכן שהלוה כבר פרע חצי מן החוב והחלוקה אכן אמיתית. **ובמנה** - אך במנה שלישי, אמנם נחשבים שמוחזקים בו, אך אין החלוקה יכולה להיות אמת מפני שאין דרך - אין רגילות **שיקנה** האחד לו - לחבירו החצי מהמנה, **אחרי שהוא ביד חבירו** - אחרי שהניחוהו אצל השומר, ולכן שם שאין את שני התנאים הללו אין אומרים יחלוקו. **אבל בארבא, אף על גב דאפשר שהיא של שניהם**, ואם כן החלוקה יכולה להיות אמת, מכל מקום **פינן דאין מוחזקין בו וחסר התנאי השני**, על כן **הוי דינא** [הדין הוא] **דכל דאלים גבר**.

בגמרא בבבא קמא (מג) מבואר שבממון המוטל בספק, כגון שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצידה, ואין ידוע אם הולד מת מהנגיחה או שמת לפניו, לפי חכמים המוציא מחבירו עליו הראיה, ולפי סומכוס יחלוקו משום ש'ממון המוטל בספק חולקים'. מבארים תוספות שלפי סומכוס אין הכללים בזה כמו שביארנו, **ולסומכוס אף על גב**

שאין את שני התנאים, כגון באופן **דאין מוחזקין בו**, וכן אין **החלוקה יכולה להיות אמת**, מכל מקום **היכא דאיכא דררא דממונא** - היכן שיש ספק ממון, והפירוש הוא שגם **בלא טענותיהם יש ספק לבית דין**²² מצד עצם המעשה, כגון שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה ואין ידוע אם נגח השור את העובר או לא, שמעצם המעשה יש ספק גם בלי טענותיהם, הדין הוא **שיחלוקו**. ובאופן שהספק הוא רק על ידי הטענות כגון בארבא, גם לסומכוס אין אומרים 'יחלוקו'²³:

סיכום: דין יחלוקו נאמר רק כשיש שני תנאים, א. ששניהם מוחזקים בדבר. ב. שהחלוקה יכולה להיות אמת. ב'ארבא' שאינם מוחזקים אך החלוקה יכולה להיות אמת אומרים כל דאלים גבר. במנה שלישי שנחשבים מוחזקים אך אין החלוקה אמת, אומרים יהא מונח. ובשנים אוחזים בטלית וכן בשנים

ציונים והערות

כב. וקשה, שבמקום שאין אחד מוחזק מודים חכמים לסומכוס, ולא חולקים עליו אלא במקום שיש מוחזק כמו שכתבו תוספות בבבא בתרא (לה. ד"ה ומאי), וכן כתב הר"ן כאן (ג. ד"ה נמצא). רעק"א (כתב חזו"ת תניינא, רשימות תלמודי), שיעורי רבי שמואל (אות יג), ובמשנת רבי אהרן (סי' א אות ט) הוסיף שגם אם יש מרא קמא חולקים רבנן על סומכוס, אך בלא זה מודים לו.

כג. ויש ראשונים שהביאו כראיה את הגמרא בבבא בתרא (ע.) גבי שטר כ"ס היוצא על היתומים, שנאמן לומר החזרתי בשבועה מיגו דאי בעי אמר נאנסו ונאמן בשבועה. שמשם ראה שאומרים מיגו גם בשבועה. רמב"ן (ד"ה והאומר), רשב"א (ד"ה דהו), ר"ן (ד"ה והו).
כד. ואפילו שכל מודה במקצת חייב שבועה ואינו נאמן במיגו שיכול

שיתכן שהיא של שניהם, אך לא נחשבים למוחזקים, וקשה על דברי תוספות שנחשבים למוחזקים, ועל זה מתרצים שבשני המקרים הם אוחזים וגם החלוקה יכולה להיות אמת. עוד ביאר המהר"ם שיף, שבאו תוספות לומר דלא כהריב"א שתירץ שבארבא אומרים כל דאלים גבר מפני שאחד ודאי רמאי, אך בשנים אדוקים בשטר מוכח שאפילו שיש ודאי רמאי אומרים יחלוקו, אלא החילוק כדברי תוספות דאוחזין שאני.

כא. תוספות ביארו את ענין 'דררא דממונא' דלא כרש"י (ב. ד"ה דררא דממונא) שפירש שהוא 'חרון ממון'. וכן מבארים שם (ד"ה היכא). ולפי רש"י אין חילוק בין מנה שלישי שאומרים בו יהא מונח, לבין המקרה שדיבר סומכוס שיחלוקו. מהרש"א.

משום דאפילו הנה שתיק^{כח} - אם רק היה המלוה שותק ולא טוען כלום, רק שלא היה מודה ואומר לרבה שהוא מזויף, הנה נאמן^{כט} להוציא הממון מן הלוח, פי החתימה של העדים בשטר היתה נפרת לעומדים שם^ל והיה נראה ככשר לגבות עמו, ולכן היתה מספיקה שתיקתו כדי לגבות, ומתוך שיכול לשתוק, מאמינים לו במה שאמר שטר כשר היה בידי ואבד, אך כאן שהמיגו הוא שיכול לטעון טענה אחרת, אי אפשר להוציא ממון אלא להחזיק, ומבארים תוספות, ורב יוסף שחלק על רבה שם, ואמר שעם מיגו זה אי אפשר לגבות את החוב כיון ש'האי שטרא חספא בעלמא הוא', אית ליה - טעמו, משום שהוא סובר דאפילו מיגו לא הוה - שאין זה נחשב כלל למיגו, פיון שטענה ראשונה כאשר בא לגבות את חובו, שהוא טוען בהאי שטרא - שטען בתחילה שהשטר אמיתי, הוא שקר, שהרי עתה שאומר שהוא מזויף מודה שבתחילה שיקר, ואין להאמינו באותו ממון, ואין לומר מיגו אלא היכא שטענתו ראשונה היא אמת, ואומרים מיגו רק באופן שמחזיקים את הטענה הראשונה כאמת,

אמרין^{כה}. וכאן נחשב מיגו להוציא^{כו}, דאמנם על חצי אחד אין נידון ובודאי הוא שייך לטוען כולה שלי, אבל בחציו השני שעליו אנו דנים, מוחזק זה הטוען כולה שלי כמו זה הטוען חציה שלי, ונמצא שעל ידי המיגו נוציא החצי מידי, ואין להוציא על ידי מיגו^{כז}.

תוספות מקשים על יסוד זה שלא אומרים מיגו להוציא, וההיא דפרק חזקת הפתים (ב"ב לב:) דמעשה באחד שתבע מחבירו מאה זוז, והראה לו שטר חוב לראיה שעדיין לא פרעו, והנתבע טען שהוא מזויף, ובאו לפני רבה וגחין ולחיש ליה - התכופך ולחש לו המלוה לרבה באזנו, אין, שטרא זיפא הוא - אכן הוא שטר מזויף, ומיהו שטרא מעליא הוה לי בדי ואבד - אך היה לי שטר כשר בידי ואבד ממני, והימניה רבה להמלוה להוציא המעות מיד הלוח במיגו דאי בעי אמר - מתוך שיכול היה המלוה לומר שטרא מעליא הוא ואינו

מזויף, וקשה על מה שנתבאר שאי ידי מיגו. מתרצים תוספות, התם היינו טעמא - שם הטעם שהוא נאמן, אין זה מתוך שהיה יכול לטעון טענה אחרת, אלא

ציונים והערות

הגמרא לא אומרת דזה גופא נתחדש בחלק זה של המשנה דהטוען חציה שלי ונשבע, נוטל רק רביע ולא חציה, דמיגו להוציא לא אמרינן, וזה חידוש טפי מזה שצריך שבעה. רעק"א.

כח. מבואר בדבריהם שמיגו אינו מועיל להוציא אלא במיגו דאי בעי שתיק, ועיין בגליון הש"ס שציון דף קטו. (תרו"ה הא). ונראה כוונתו, ששם משמע מדבריהם שאפילו מיגו שיכול לטעון טענה אחרת מועיל לדעת רבה. שהביאו מהסוגיא בבבא קמא (קיד:) שמי שהכיר ביד חבירו ספרים שנגנבו לו, אינו נאמן לומר ספרים אלו שלי הם ונגנבו ממני ואתה קנית מהגנב. ותמהו תוספות, מדוע לא יהיה נאמן לומר נגנבו לי במיגו שהיה אומר השאלתי לך. ותירצו בשם רבינו תם, שמדובר שם באופן שידוע שאין בעל הספרים רגיל להשאלם לזה שהם בידו, ולכן אינו יכול לטעון השאלתי לך, ונמצא שאין לו מיגו. ובשם ה"ר דודי תירצו, שלא מועיל מיגו זה משום שלא אומרים מיגו להוציא, וכתבו שלפי רבה שאומרים מיגו להוציא אי אפשר לתרץ כן, ועל כרחק צריך לומר רבינו תם. ומשמע שרצונם לומר שיעויל מיגו להוציא אפילו שהוא רק על ידי טענה שנגנבו ממנו.

כט. הסיבה שמיגו דאי בעי שתיק מועיל יותר, יש לפרש שהמיגו הוא אומדנא, שמסתבר שדבריו אמת שאם לא כן היה טוען טענה טובה יותר, ואומדנא מועילה רק להחזיק ולא להוציא, אבל זה שיכול היה לשתוק זו אומדנא חזקה יותר שאם היה שותק היה זוכה ממילא. וזה מועיל אפילו להוציא. (שואל ומשיב כ"ד ד ח"ב סי' ת). עוד י"ל, שמיגו אין פירושו שבודאי היה טוען כך, אלא הוא גדר רוב שרוב אנשים חרובים על כל הטענות הלכות, וזה שייך רק להחזיק אבל להוציא אין הולכין בממון אחר הורוב, אבל מיגו של שתיקה זה יותר מרוב, שכל אחד יודע שידע שישותק יזכה. אור החמה.

ל. ורבינו חננאל פירש, שהלוה טוען שהיה זה שטר אמנה, פירוש

היה לכפור בכל, שם הטעם משום שאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, וחוששים שבעצם היה רוצה לשלם הכל ומשתמט כי אין לו עתה לשלם, ולכן משביעים אותם, אך כאן שאוחזים בטלית לפני בית דין ומשביעים אותם כדי שהמשקר יפרוש ולא שייך לומר אשתמוטי צריך להיות נאמן ממה נפשך, אם מעיז פניו יהא נאמן מיגו שלא העיז יותר, ואם לא מעיז בודאי שנאמן. ועוד שאין כאן העזה משום שהכל יודעין שגם אם יטען כולה שלי לא יקבל יותר מחצי, ועוד, שאין זה העזה שלפי טענתו הרי הגביהו הטלית יחדיו, ויתכן גם שנדמה לו שהרים הראשון שאי אפשר לצמצם. פני יהושע.

כה. ויש ראשונים שטוברים שאומרים מיגו להוציא, ועל קושיית תוספות תירצו באופנים אחרים, א. דמיגו זה רק בטענות שקולות אבל פה יש לומר שלא מעיז פניו לומר כולה שלי רק מעיז על חציה. ובשיטמ"ק בשם הגליון (ר"ה וזה לשון גליון) כתב דנתכוונו תוספות לדחות תירוץ זה במה שהביאו אריה מהגמרא בדף ח. שאומרת את מיגו זה לענין שבעה. ב. דוקא באותו ממון אמרינן מיגו אך לא מדבר לדבר אחר, וכאן זה מוחזק אחד של הטלית לחצי השני. מרדכי (סי' תטו) בשם ר"ת. ג. דיש לחוש שיערים, שאילו היה הדין שנוטל חציה היה מעדיף לטעון חציה שלי וליטול בלא שבעה, מלטעון כולה שלי. ר"ן, נימוקי יוסף (ר"ה וזה).

כו. אך בתוספות ר"ד (ר"ה וראיית) כתב שאין נחשב כאן מיגו להוציא, כיון שמחזיק בה כחבירו רק שאומר שחציה שלו ואם היה אומר כולה שלי היה מקבל חצי. והשיטמ"ק (ר"ה וזה לשון גליון) כתב בשם הגליון, שנראה דוחק מה שכתבו תוספות שנחשב מיגו להוציא, דהרי אנו סהדי דמה דתפיס דידיה הוא ואם כן הותפס מוחזק בחצי.

כז. הגמרא לקמן (נ) מפרשת את החידוש בחלק זה של המשנה, שלא נאמר שיפטר משבעה מפני שהוא שדאי אבידה. וקשה מדוע

ונאמן עליה במיגו שהיה טוען טענה אחרת^{לא}, שמכך שלא טען את הטענה ההיא מאמינים לו במה שטען, אבל כאן מודה שאמר שקר שהרי בתחילה אמר שהשטר כשר, ואחר שטען הלוח שהוא מזויף חזר בו, ואין להאמינו על ידי מיגו. ולכך -

מטעם זה, לא רק שאין המיגו הזה יכול להוציא, אלא אינו מיגו אפילו להחזיק ממוון ביד המוחזק, כגון בעובדא קמייתא [-במעשה הראשון] שמביאה שם הגמרא. שם מובא שאדם החזיק בקרקע והיה לו שטר שחבירו מכרה לו, וטען בעל הקרקע הראשון שהשטר מזויף, והמחזיק לחש לרבה, אכן הוא מזויף אך היה לי שטר כשר ואבד, והאמינו רבה במיגו ורב יוסף חלק וסבר שאינו נאמן, ואפילו שאין זה מיגו להוציא כיון שהלה מחזיק בקרקע ורק רוצה להשאיר בידיו, מכל מקום סבר רב יוסף דאין אומרים מיגו זה אפילו להחזיק.

מקשים עוד תוספות, ואם תאמר מדוע הטוען חציה שלי נוטל רביע על ידי שבועה, ומדוע לא נימא דאין זה שהוא ספק אם יש לו כלל חלק בטלית זו, מוציא

מידי חבירו הטוען כולה שלי שהוא ודאי בחציה האחד. דהרי האומר פולה שלי יש לו בודאי חציה, שהרי חבירו אומר שרק חציה שלו, אך מודה שחציה השני שייך לחבירו, וזה האומר חציה שלי ספק אם יש לו פה פלוס^{לב} שהרי חבירו טוען שהכל שלו. מוכיחים תוספות, פדאמרין הכי בפירק החולץ (יבמות דף לח.), ספק ויבם שפאו לחלוק בנכסי סבא - שני אחים שמת האחד בלא בנים ובא אחיו ויבם את אשתו

בתוך שלשה חדשים ממתתולג, וילדה בן לאחר שבעה חדשים, וולד זה הוא ספק אם הוא בן המת ונולד לאחר תשעה, או שהוא בן היבם ונולד לאחר שבעה, ולאחר מכן מת הסב שהוא אבי האחים, ובאים היבם והבן שהוא ספק לירשו, הספק אמר

אנא בר מתנא אנא - אני בן האח המת ואית לי פלגא - מגיע לי חצי מנכסי הסב, שאני קם תחת אבי, ויבם אמר את ברא דידי - אתה הבן שלי ולכן לית לך ולא מידי - לא מגיע לך כלום, שאני בן יחיד לסבא. הדין הוא שאין הספק מקבל כלום, מפני דהנה ליה יבם ודאי יורש, שהרי מגיע לו בודאי חצי מן הנכסים, ואילו הספק הוא ספק אם מגיע לו בכלל, ואין ספק מוציא מידי ודאי, שמה שיש לו חצי בודאי, גורם שיזכה בהכל. ואף כאן הרי לטוען כולה שלי יש ודאי חצי בטלית, וחבירו בספק, ואם כן הטוען כולה שלי יקבל הכל.

מתרצים תוספות, ויש לומר, שאין הפירוש שמה שיש לו חצי מן הנכסים גורם שיירש הכל, אלא דהתם יבם כיון שהוא בנו של סבא הוי ודאי יורשו בכל

הנכסים, דהיינו שיש לו זכות ירושה בכלל^{לד}, אלא שאם יש שני יורשים חייבים לחלוק משום שאין שייך ששניהם יקבלו הכל, אך בעצם יש לו זכות ירושה בכלל, ולא יוציא הספק שספק אם בכלל יש לו זכות בירושה, מספק, את קמונו של היורש הודאי, אבל הכא בטלית, אותו שטוען כולה שלי אין סברא דמה שהוא ודאי בחציו מחמת שהשני מודה שחצי אחד שלו, שיועיל לו לחציו השני^{לה}, שהרי בחצי השני הם בספק שיה

ציונים והערות

אף על הרביע, והוי מיגו להוציא. שיטמ"ק בשם גליין (ד"ה והקשו).
לג. ועשה כן באיסור, שהרי צריך להמתין שלשה חדשים לפני שמיבם.
לד. בחמת שלמה (ד"ה מתני) ביאר, שגם כשיש שני יורשים יש לכל אחד כח לירש הכל.
לה. ולפי זה צריך לומר, שבסיפא לגבי היו שנים ורכבין על גבי בהמה, אם אחד יאמר חציה שלי ואחד יאמר כולה שלי, יטול זה את כולה מדין 'אין ספק מוציא מידי ודאי', כיון שעשה מעשה קנין בכל הבהמה, ורק מפני שהשני טוען שקנה חציה יש ספק שהועיל לו רק על חצי, ודלא בטלית שיש לו ודאות רק על חצי בלי קשר לחצי השני. ואכן המשנה לא דבריה באופן זה אלא בזה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. אך הרמב"ם (טען ונטען פ"ט ה"ז-ח) והשו"ע (ח"מ סי' קל"א-ב) כתבו שגם בבהמה הטוען חציה שלי יטול רביע. חמת שלמה (שם). והנחלת דוד הקשה שבטלית עצמה יש להקשות כן מאחר והטוען כולה שלי בודאי הגביה אותה, והשני רק בספק, וזה בספק ויבם שאחד יש לו בודאי סיבה לזכות בכל וספק אם לשני יש

שהחתים עדים על השטר אך האמין למלוה שלא יתבענו כל זמן שלא לוח, ועתה הוא תובעו בלי הלוואה, ואם כן אין זה ממש טענת מזויף אלא שלא היתה הלוואה. עוד י"ל שהטענה היא מזויף רק שזייף טוב את חתימת העדים שהם עצמם לא מכירים בויוף. ופי' ראשון נראה עיקר. (רשב"ם ב"ב לב: ד"ה אין שטרא זייפא).
לא. תוספות באים ליישב, כיון שלולי דבריהם היה אפשר לומר שטעמו של רב יוסף שחולק שאין זה מיגו, מפני שמה שהודה ששטרא זייפא הוא, הוא מפני שחשש שיאמרו לו הבית דין קיים את השטר שהחתימה לא היתה ניכרת, אך אחרי שתוספות אומרים שהחתימה היתה ניכרת, ביארו שדעת רב יוסף שאין זה מיגו כלל מטעם אחר, והוא, שרק אם רוצים להאמינו שטענתו הראשונה אמת במיגו שיכל לטעון אחרת, מועיל המיגו, אבל כאן שהודה שהטענה הראשונה שקר אין להאמינו. מהר"ם.
לב. ואין לתרץ שאין זה נחשב 'מוציא' מידי ודאי, ומה שנוטל רביע הוא מפני שהוא מוחזק בו, וכיון שיש לו מיגו שיכל לטעון כולה שלי, הוי מיגו להחזיק על הרביע. זה אינו כיון שהודאי נחשב מוחזק בכל,